

мунної тиреопатології і тиреотоксическої офтальмопатії (ТО) в місцях навіть з невеликим дефіцитом Se в ґрунті (Gärtner R, et al, 2002; Duntas LH., 2008). Se захищає тироцити від супероксидів, викликаючих деструктивні зміни тканин, має деякий модифікуючий ефект на тиреоїдні аутоантитіла, які вважаються триггерами маніфестації ТО. В організмі Se присутній переважно в формі селенопротеїнів (СП). Глутатіонпероксидаза (GPX) – один з основних селенопротеїнів, які мають антиоксидантні властивості. В крові визначається тільки GPX3.

Цель. Встановити рівень глутатіонпероксидази у хворих з тиреотоксическої офтальмопатії.

Матеріали і методи. У 15 жінок в віці 40-55 років ($47,8 \pm 3,4$) з ТО досліджені рівні GPX в крові.

Визначення активності GPX (КФ 1.11.1.9 (в гемолізаті крові проводили методом спектрофотометрії ($\lambda=305$ нм)).

Контрольну групу склали 15 жінок аналогічного віку ($46,3 \pm 4,1$) без тиреопатології.

Виходячи з наявних даних, що частковий ваговий часток GPX становить від 20 до 40 % від загальної кількості Se в крові, після перерахунку було оцінено вміст Se в крові у досліджуваних жінок.

Для оцінки достовірності відмінностей між показателями використано t-критерій Стюдента. Достовірними вважали відмінності при ($p < 0,05$).

Результати. Рівні GPX у жінок з ТО коливалися в межах від 138,9 до 174,1 ммоль/л, середній рівень становив $158,06 \pm 7,4$ ммоль/л. В контрольній групі виявлені коливання рівня GPX в крові від 203,7 до 258,2 ммоль/л, середній рівень становив $229,4 \pm 8,2$ ммоль/л, що достовірно ($p < 0,001$) вище, ніж в групі хворих з ТО.

З урахуванням даних про відсотковий вміст GPX в сумарній кількості Se (Cooper M.L., 2008; Sunde R.A., 2011), були розраховані два показники: рівень Se при умові, що GPX становить 20 % і 40 % від його загальної кількості. Результати розрахунку показали, що рівень Se в крові, якщо орієнтуватися, що вміст GPX становить 20 %, становив у жінок з ТО 572,6 ммоль/л, а в контрольній групі – 1147 ммоль/л.

Якщо вважати, що GPX займає 40 % від загальної кількості Se, то ці цифри становлять 408,4 ммоль/л у хворих з ТО і 573,5 ммоль/л – у здорових жінок. При цьому, що референсні норми Se в крові становлять 1140-1900 ммоль/л, можна констатувати, що у жінок – мешканок м. Харків має місце селенодефіцит, а при ТО ступінь селенодефіциту достовірно ($p < 0,001$) підвищується.

Висновки.

1. Наявність тиреотоксическої офтальмопатії супроводжується більш вираженим зниженням рівнів селенопротеїна глутатіонпероксидази і селена в крові порівняно з особами, які не мають тиреопатології.
2. Враховуючи, що наявність навіть невеликого селенодефіциту сприяє підтримці аутоімунної тиреопатології і офтальмопатії, існує необхідність включення в терапевтичний комплекс таких хворих препаратів селена.

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ДЕФІЦИТУ ЙОДУ НА ДИНАМІКУ ПОШИРНОСТІ ГІПОТИРЕОЗУ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА В УКРАЇНІ

Горинська О. Ю., Муравльова О. В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», Полтава

Гіпотиреоз – одна з найчастіших патологій ендокринної системи, що викликана дефіцитом тиреоїдних гормонів або зниженням їх біологічного ефекту на тканинному рівні. Проблема йоддефіциту та зростаючої захворюваності на гіпотиреоз в Полтавській області та в Україні в цілому є досить актуальною, що потребує виявлення особливостей розвитку, клінічного перебігу даної патології, визначення схем лікування та профілактики залежно від регіональних особливостей.

Мета. Проведення аналізу захворюваності та поширеності гіпотиреозу в Україні і Полтавській області в умовах йоддефіциту

Матеріали та методи. Проведена порівняльна характеристика тиреоїдної патології в Україні Полтавській області за останні 30 років, проаналізовані поширеність гіпотиреозу за 2005-2013 роки з подальшою побудовою прогнозу моделі прогнозу стосовно поширеності гіпотиреозу на Полтавщині та в Україні в цілому.

Результати. Полтавська область належить до зони помірного йодного дефіциту. Індуктор тиреоїдної патології, зокрема гіпотиреозу, є йоддефіцит, як прямий, так і відносний, у розвитку якого велику роль грає техногенне забруднення навколишнього середовища (фтористі з'єднання, радіонукліди й ін.). За останні 30 років виріс не тільки обсяг тиреоїдної патології загалом, і змінилася і її структура. Так, тільки з 1989 року почали регулярно фіксуватися такі захворювання як вузловий зоб, тиреоїдити, рак щитовидної залози, а питома вага гіпотиреозу у Полтавській області зросла у 4,9 рази, в той час як по Україні – в 5,3.

Проаналізовано показники поширеності гіпотиреозу в Полтавській області та в Україні в цілому за 2005-2013 роки. Виявлено, що зберігається тенденція зростання даної патології з роками серед населення України та Полтавщини.

Враховуючи отримані показники, ми вирішили побудувати прогнозу модель прогнозу поширеності гіпотиреозу серед населення Полтавщини та України на подальші 5 років. На основі використання кореляційно-регресійного аналізу отримали математичну модель, яка вказує про поліноміальне зростання кількості хворих в Полтавському регіоні: $y = 26,893x^2 - 107964x + 10835945$ ($R^2 = 0,9555$), а в Україні графік зростання поширеності гіпотиреозу має лінійний характер: $y = 4226,1x - 8408642$ ($R^2 = 0,9097$). Отриманий коефіцієнт детермінації (R^2) вказує на те, що в обох випадках вхідні дані відповідають заданій регресії та свідчить про високий рівень адекватності отриманої моделі статистичним даним.

Висновки. Аналіз отриманих даних дозволяє зробити висновок, що екологічний стан Полтавської області можна віднести до йоддефіцитних, тобто йоддефіцит має регіональні відмінності, пов'язані з екологічними умовами цього або іншого регіону. Аналізуючи модель прогнозу поширеності гіпотиреозу в Полтавській області маємо, що з імовірністю 95,6% ($R^2 = 0,9555$) дана патологія може зрости з 2013 року до 2018 року майже вдвічі і коливатиметься (інтервальний прогноз) в межах від 4068 до 4701, а в Україні – даний показник коливатиметься (інтервальний прогноз) в межах від 103019,5 до 127582,5 з імовірністю 90,1% ($R^2 = 0,9097$). Виходячи із цього, розробка нових методів лікування, впровадження програм профілактики йодного дефіциту повинна проводитися з урахуванням екологічних умов відповідного регіону.

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ И МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЯИЧНИКОВ ПОТОМКОВ ПРИ ВНУТРИУТРОБНОМ ВОЗДЕЙСТВИИ ЭЛЕКТРОМАГНИТНОГО ИЗЛУЧЕНИЯ В ЭКСПЕРИМЕНТЕ

Губина-Вакулик Г. И., Горбач Т. В., Денисенко С. А.

Харьковский национальный медицинский университет МЗ Украины

Известно, что организм плода, особенно на ранних этапах развития, чувствителен к условиям жизни матери. В настоящее время возросла электромагнитная напряженность среды, и вопросы электромагнитной безопасности становятся очень актуальными. Из литературных данных известно, что наиболее чувствительными к действию слабых электромагнитных полей являются основные регуляторные системы организма – нервная, гормональная, иммунная (Григорьев Ю. Г., 2003). В собственных исследованиях нами было показано, что при внутриутробном воздействии электромагнитного излучения (ЭМИ) снижается количество рожденных особей, нивелируются признаки полового диморфизма (Денисенко С. А., Губина-Вакулик Г. И., 2017). У взрослых потомков, которых внутриутробно испытали воздействие ЭМИ, наблюдаются морфологические изменения в гипофизе: уменьшается количество гонадотропических и компенсаторно увеличивается площадь их ядер (Денисенко С. А., Губина-Вакулик Г. И., 2007). Выявлена морфофункциональная стимуляция оси